

Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2013/14:122 Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län. Regeringen föreslår i propositionen att lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ändras så att den även omfattar Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län och gäller för landstingen i dessa län.

Förslaget innebär också att Östergötlands läns landsting, Kronobergs läns landsting och Jämtlands läns landsting får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige respektive regionstyrelsen. Vid val ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker propositionen.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (S, MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund.....	4
Utskottets överväganden.....	7
Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län 7	
Särskilt yttrande.....	8
 <i>Bilagor</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Propositionen.....	9
Regeringens lagförslag.....	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:000) om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, dock med den ändringen att SFS-numret 2014:000 i rubriken och i ingressen till lagen ersätts med 2014:118. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:122.

Stockholm den 29 april 2014

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V), Cecilia Brinck (M) och Sedat Dogru (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Departementspromemorian Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands län, Kronobergs län och Jämtlands län (Ds 2013:67) har utarbetats i Regeringskansliet. Promemorian innehåller förslag till ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län så att lagen även omfattar Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 1996 att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skulle genomföras i Kalmar, Gotlands och Skåne län från den 1 juli 1997 fram till utgången av 2002 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). Till grund för regeringens förslag till riksdagen låg slutbetänkandet Regional framtid (SOU 1995:27) från den parlamentariska kommittén Regionberedningen. När riksdagen beslutade om en ändrad länsindelning i Västsverige m.m. ingick att försöksverksamheten skulle utvidgas så att den även omfattade det då nybildade Västra Götalands län (bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228). I september 2001 överlämnade regeringen propositionen Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7) till riksdagen med förslag om att kommuner och landsting skulle kunna bilda s.k. samverkansorgan. Någon förlängning av försöksverksamheten föreslogs inte. Riksdagens beslut i januari 2002 (bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138) överensstämde i huvudsak med regeringens förslag, med den skillnaden att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län skulle förlängas till utgången av 2006. I oktober 2004 överlämnade regeringen propositionen Förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län (prop. 2004/05:8) till riksdagen. Riksdagen beslutade, i enlighet med propositionen, att ytterligare förlänga försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län t.o.m. utgången av 2010 (bet. 2004/05:KU7, rskr. 2004/05:68).

I proposition 2009/10:156 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län föreslog regeringen att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning skulle gälla permanent för Skåne och Västra Götalands län. Ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen skulle enligt förslaget följa den som för närvarande gäller enligt försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län. Regeringen föreslog att verksamheten skulle regleras i en ny lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, vilken omfattade Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

I propositionen anförde regeringen bl.a. att resultatet av försöksverksamheten borde ställas i relation till dess syfte, vilket var att öka det regionala tillväxtarbetets demokratiska förankring. För att denna ska öka krävs det en stark politisk förankring på lokal och regional nivå för att ta över uppgifter från staten. Av detta skäl ansåg regeringen att en ändrad ansvarsfördelning mellan staten och den kommunala nivån måste ske utifrån ett starkt och tydligt lokalt och regionalt initiativ.

Sammantaget bedömde regeringen, i likhet med flertalet remissinstanser, att försöksverksamheten hade fallit väl ut och att dess syfte kunde anses ha uppnåtts. Således fanns det enligt regeringen skäl för att de uppgifter som försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län omfattar borde permanentas för de berörda landstingen. Några skäl för att verksamheten även fortsättningsvis borde bedrivas i form av en försöksverksamhet hade inte framkommit.

I propositionen bedömde regeringen också att en förändrad ansvarsfördelning kan göras permanent i de län som kunde uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ när det gällde att ta över vissa statliga uppgifter och där inga oklarheter finns kring den framtida landstingsindelningen.

Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2009/10:KU37, rskr. 2009/10:324). Utskottet delade regeringens bedömning att en förändrad ansvarsfördelning borde göras permanent i de län som kan uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ att ta över vissa statliga uppgifter och där inga oklarheter finns kring den framtida landstingsindelningen. Utskottet ansåg därmed i likhet med regeringen att den nya lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län borde omfatta Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

I proposition 2013/14:46 Regionalt utvecklingsansvar i Jönköpings, Örebro och Gävleborgs län gjorde regeringen bedömningen att en ändrad ansvarsfördelning kunde ske även i dessa län. Konstitutionsutskottet delade i betänkande 2013/14:KU30 regeringens bedömning och tillstyrkte regeringens förslag att lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län även skulle omfatta Jönköpings, Örebro och Gävleborgs län fr.o.m. 1 januari 2015.

I samma betänkande föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen dels att regeringen bör lämna en proposition till riksdagen om det regionala utvecklingsansvaret i Västernorrlands och Norrbottens län så att det blir möjligt att genomföra förändringen den 1 januari 2015, dels att regeringen bör utreda frågan om det regionala utvecklingsansvaret i Västmanlands län vidare och ta fram en departementspromemoria om förutsättningarna för att Västmanlands län ska omfattas av lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. Vidare föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att den bör återkomma med ett förslag till en helhetslösning för den regionala organisationen. I betänkandet finns två reservationer (M, FP, C, KD).

Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag till beslut (rskr. 2013/14:158).

Gällande ordning

Det regionala utvecklingsansvaret omfattar vissa uppgifter i det regionala tillväxtarbetet liksom att upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur. Utvecklingsansvaret är fördelat på olika sätt i länen.

Genom lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län har landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län det regionala utvecklingsansvaret i respektive län. I Gotlands län har Gotlands kommun utvecklingsansvaret, eftersom Gotlands kommun är en landstingsfri kommun. I lagen (3 §) anges sålunda att lagen gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting och Gotlands kommun.

Som nämnts ovan har riksdagen beslutat att lagen även ska omfatta Jönköpings, Örebro och Gävleborgs län fr.o.m. den 1 januari 2015.

I Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens län har för närvarande samverkansorgan enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen det regionala utvecklingsansvaret. Ett samverkansorgan är en kommunal beslutande församling inom ett län som har till uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet.

I Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län har länsstyrelserna det regionala utvecklingsansvaret.

I samtliga län svarar länsstyrelserna för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning det inte någon annan myndighet som har ansvar för särskilda förvaltningsuppgifter. Länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Vidare ska länsstyrelserna utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Det regionala tillväxtarbetet omfattar ett flertal olika uppgifter för de länsstyrelser, samverkansorgan och landsting och för Gotlands kommun vilka ansvarar för regionala utvecklingsfrågor. Regionalt tillväxtarbete är insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling. Det regionala tillväxtarbetet syftar till att uppfylla den regionala tillväxtpolitikens mål och främja en hållbar regional tillväxt.

Den regionala tillväxtpolitikens inriktning läggs fast i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, har som regeringen har beslutat och i den årliga budgetpropositionen. Arbetet med regionala tillväxt- och utvecklingsfrågor regleras bl.a. i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län och i ett antal förordningar.

En uppgift i det regionala tillväxtarbetet är att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna genomförandet av strategin. Strategin ska utarbetas och genomföras i samråd och samverkan med kommuner och landsting.

I samtliga län har länsstyrelserna ansvar för att följa upp hur andra statliga myndigheter tillämpar det regionala utvecklingsprogrammet.

Utskottets överväganden

Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller propositionen.

Propositionen

I propositionen föreslås att lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ändras så att den även omfattar Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län och gäller för landstingen i dessa län.

Regeringen anför att den i propositionen Regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2009/10:156) gjorde bedömningen att en ändrad ansvarsfördelning kan göras i de län som kan uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ när det gäller att ta över vissa statliga uppgifter och om det inte finns några oklarheter kring den framtida landstingsindelningen.

I den nu aktuella propositionen redovisar regeringen bl.a. att vissa länsstyrelser i sina remissvar har anført att alla kommuner i de berörda länen inte har ställt sig bakom ansökningarna om att få ta över det regionala utvecklingsansvaret. Regeringen anser att det av kommunerna i de berörda länen nu endast är en kommun som har framfört några avgörande invändningar mot förslaget. Mot bakgrund av att de tre berörda landstingen enligt regeringen kan uppvisa ett sådant efterfrågat lokalt initiativ och av att det inte finns några oklarheter kring den framtida länsindelningen samt med hänsyn till den fleråriga erfarenheten av landsting med regionalt utvecklingsansvar, bedömer regeringen att lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län även bör omfatta Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län.

Utskottets ställningstagande

Utskottet bedömer att lagen om regionalt utvecklingsansvar även bör omfatta Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län och tillstyrker propositionen.

Särskilt yttrande

Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län, punkt 1 (S,MP,V)

anför: Peter Eriksson (MP), Björn von Sydow (S), Helene Petersson i Stockaryd (S), Billy Gustafsson (S), Phia Andersson (S), Hans Hoff (S), Hans Ekström (S), Mia Sydow Mölleby (V)

När det gäller regionala utvecklingsfrågor finns det för närvarande tre modeller för hur det regionala utvecklingsansvaret ska hanteras. Ansvaret kan ha förts över från staten till landstinget enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, ansvaret kan ligga hos samverkansorgan i vissa län, och i fyra län ligger ansvaret hos länsstyrelsen. Detta innebär att den regionala nivån under överskådlig tid får en asymmetrisk politisk organisation.

Det är enligt vår mening uppenbart att det måste finnas principer för hur landet ska vara organiserat på kommunal, regional och statlig nivå.

Konsekvenserna av regeringens förslag i propositionen blir att landstingens befogenheter ökar men att grundproblemet med för små landsting – både geografiskt och befolkningsmässigt – finns kvar. Direktiven för Ansvarskommitténs arbete uppnås inte.

Riksdagen ansåg nyligen (bet. 2013/14:KU30, rskr. 2013/14:158) att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en helhetslösning för den regionala organisationen. I avvaktan på detta bör det regionala utvecklingsansvaret, som utskottet har angett ovan, överföras till landstingen i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:122 Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands, Kronobergs och Jämtlands län:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:000) om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2014:000) om ändring i lagen
(2010:630) om regionalt
utvecklingsansvar i vissa län

Härigenom föreskrivs att 1, 3 och 4 §§ lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län i stället för dess lydelse enligt lagen (2014:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2013/14:KU30 *Föreslagen lydelse*

1 §

I denna lag finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur i Jönköpings, Gotlands, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro och Gävleborgs län.

I denna lag finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur i *Östergötlands*, Jönköpings, *Kronobergs*, Gotlands, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Gävleborgs och *Jämtlands* län.

3 §

Denna lag gäller för Jönköpings läns landsting, Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting och Gävleborgs läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting i 5-10 §§ gäller i sådant fall kommunen.

Denna lag gäller för *Östergötlands läns landsting*, Jönköpings läns landsting, *Kronobergs läns landsting*, Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting, Gävleborgs läns landsting och *Jämtlands läns landsting*. Lagen gäller också, med undantag för 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting i 5–10 §§ gäller i sådant fall kommunen.

4 §

De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Gotlands kommun får besluta att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om kommunfullmäktige och kommunstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock be- Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock be-

teckningen landstingsfullmäktige användas vid val i Jönköpings läns landsting, Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting och Gävleborgs läns landsting. Vid val i Gotlands kommun ska beteckningen kommunfullmäktige användas.

teckningen landstingsfullmäktige användas vid val i *Östergötlands läns landsting*, Jönköpings läns landsting, *Kronobergs läns landsting*, Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting, Gävleborgs läns landsting och *Jämtlands läns landsting*. Vid val i Gotlands kommun ska beteckningen kommunfullmäktige användas.